МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ араддувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 67 (2692)
КІиранди
19
август
1962 шу
Мах 2 кеп.

ЛЕТЧИКАШТА-КОСМОНАВТАШТА МАЙОРА А. Г. НИКОЛАЕВАИ ПОДПОЛКОВНИКА П. Р. ПОПОВИЧАИ СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Восток-3», «Восток-4» яхача кемаш тІа — спутникаш тІа дунен тІа эггара хьалхара групповой йІаьхха полет чакхъяккхарах Ленина ордени «Дошо седкъа» яха медальи а луш Советски Союза Турпал яха цІи лойла:

Летчика-космонавта майора НИКОЛАЕВ Андриян Григорьевича;

Летчика-космонавта подполковника ПОПОВИЧ Павел Романовича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Летчикашта майора А. Г. Николаеваи подполковника П. Р. Поповичаи «СССР летчик-космонавт» яха цІи яларах дола СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Восток-3», «Восток-4» яхача кемаш тІа — спутникаш тІа групповой йІаьхха полет чакхъяккхарах «СССР летчик-космонавт» яха цІи лойла Советски Союза гражданашта:

Летчика майора НИКОЛАЕВ Андриян Григорьевича;

Летчика подполковника ПОПОВИЧ Павел Романовича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1962 шу, 18-гІа август.

Советски Союза Коммунистически партегеи халкъашкеи!
МАССА А МЕХКИЙ ХАЛКЪАШКЕИ ПРАВИТЕЛЬСТВАШКЕИ!
ПРОГРЕССИВНИ МЕЛ ДОЛЧА АДАМАШКА!

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски Союза Правительства Кхайкарал

Керда хоастаме оагІув язъяьй космически яьссале караерзаяра летописа юкъе. Дунен тІа эггара хьалха турпалера, чоалханеи дукхагІеи хиларга диллача шийна нийсса кхы боацаш космосе цхьана никъ баьб советски летчикаша-космонавташа кемаш-спутникаш тІа.

1962 шера 11-чеи 12-чеи августа низ болча советски ракеташа Лаьттанна гонахьарча орбита тІа даьхад летчикаша-космонавташа — Советски Социалистически Республикай Союза гражданаша, коммунисташа новкъосташа Николаев Андриян Григорьевичеи Попович Павел Романовичеи лехкаш хинна «Восток-3», «Восток-4» яха кемаш-спутникаш.

Доккха къонахчали турпалали хьа а хьокхаш, новкъосташа Николаевеи Поповичеи дукккхача деношка Лаьттанна гонахьа цхьана го баьхаб, оттаяь хинна программа геттара дика кхоачашъяьй, Даьхен — Советски Социалистически Республикай Союза территоре белгалъяьчча районе маьрша лаьтта бессаб.

Новкъоста Николаева лехкаш хиннача «Восток-3» яхача космически кемо-спутника 95 сахьата, вешта аьлча 4 дии 4 бийсеи гаргга йолча хана чухь, Лаьттанна гонахьа 64 совгІа го а баьккхаб, 2 миллиони 600 эзари километр совгІа никъ а баьб.

Новкъоста Поповича лехкаш хиннача «Восток-4» яхача космически кемо-спутнико 71 сахьата, вешта аьлча 3 дии 3 бийсеи гаргга йолча хана чухь, вай планета гонахьа 48 совгІа го а баьккхаб, 2 миллион километр гаргга никъ а баьб.

Шоайла вІаши гаргга долаш цхьана никъ баьб космически шин кемо. Летчикашта-космонавташта юкъе юкъарчал доацаш чІоаггІа шинна а оагІорахьара радиобувзам лоаттабаьб. Кемаш-спутникаш урагІдахар а Іодоссар а бокъонца оттаяьча планашка хьежжа хиннад. Космосе мелъяьккхача хана цхьаккха духьале йоацаш болх баьб кемай аппаратура. Наькъа лелача хана шаккха а космонавт могаш-маьрша хиннав дегІах бІубеннси балха хьинар дизза долаши хиннаб. ГІайтта лелача хана цар чакхъяккхай Іилман тохкамий йоккха программа. Чоалхане космически никъ баь а баьнна, юхабийрзачул тІехьагІа летчикий-космонавтий унахцІено дика я.

Цу тайпара цхьана никъ буллилга Іалашдаьд эггара хьалха космически кемаш эргадаьха тоадаь хиларах, Іилман лоархІамаш нийса хиларах, из бехктокхамера задани кхоачашъеча юкъе дакъа лоацаш хиннача берригача советски наха баь болх Іалаьмате нийса а дика вІаштІехьбаьккха а хиларах.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Советски Союза Правительства Іалаьмате дика хеташ а раьза хинна а белгалду, космически кемаш хьадечеи космосе цар никъ белга вІаштІехьдоаккхачеи юкъе дакъа лоацаш хиннача советски летчикаша-космонавташа, Іилмахоша, конструктораша, инженераша, техникаша, болхлоша Даьхенна хьалхашкара, прогрессивни адамашта хьалхашкара шоай декхар сийленца кхоачашдаь хилар.

Лаьттанна гонахьа дукккхача деношка цхьана го бахаро керда этап хьаелл космос тохкача юкъе. Никъ беча хана радиобувзам духхьашха оттабаьб космически кема, Лаьттанца оттабаь ца Іеш, Лаьттанна тайптайпара гаьна а долаш никъ беш лелача космически кемашта юкъе а. ЧІоагІача лоархІаме хІамаш гучадаьннад космически никъ беча хьалашка сага организм малагІча хьала тІа хул хара. Цхьан ханна цхьана никъ беш хиннача шин космонавто, шоайла вІаши бувзам а лоаттабеш, кемаш а лехкаш, шоай болх вІаши дага а бувлаш чакхбаьхаб, хьалий а аппаратура балха а хьакъехьа вІаши дІа-юха хоамаш даьд, зем боахаш гучадаьнна хІамаш вІаши нийсдаьд. ХІанз бокъонца гуш да, миллионаш километраш бІаьха бола никъ бе могаргдолаш советски летчикаш-космонавташ хилар. Гаргакхоачаш латт низ бола космически кемаш Солнечни система планеташка цар дугаргдола ха.

Новкъосташта Николаеваи Поповичаи карагІдаьннача сийлахьдоккхача гІулакхо кхы а лакхагІа айду вай Даьхен сий, къаьгга хьахьокх чІоаггІа дегІаенача советски экономикана, хьалха латтача советски Іилманеи техниканеи карагІдаьнна хІамаш, шеко йоацаш йола социалистически строя совленаш.

Советски космоса турпалаш — уж ба халкъа юкъера ђьабаьнна, вай сий долча Коммунистически парте мугІарашка хьалкхебаь нах. Уж кхебаьб социализмаи коммунизмаи сийлен идеалашка, уж массаз а мутІахьа ба шоай халкъа, шоай Даьхенна. Царга гІолла гуш да СССР социалистически къамий дохаргдоаца доттагІал. Эрсашта новкъосташта Гагаринаи Титовнеи тІеххьа космосе хьийддав чувашски халкъа воІ новкъост Николаеви украински халкъа воІ новкъост Поповичи. Вошал дола цхьа дезал а хинна коммунизм хьалъеш доахк Советски Союза халкъаш, вІаши оагІув болаш болх уж машареи прогрессеи, дерригача адамий иразеи духьа космос караерзаеш.

Коммунистий Юрий Гагарина, Герман Титова, Андриян Николаева, Павел Поповича цІераша гучаяьккхай вай халкъа турпалал, творчески гени, къахьегам дукхабезаш из хилар. Советски космонавташ — вай Даьхен сийлахь-йоккхача Коммунистически парте тешамеи цар хила хьакъ долаши бола къонгаш. Дохаргдоаца къонахчал, йоккха говзал, лакха культура йолаш бола моральни цІена нах ба уж.

ХІанз дерригача дуненна гу коммунисташ лаьттан тІа а космосе а тешшаме адамашта хьалха болхилга, социализм из я ший низ бола керда космически кемаш Советски Союзо космосе лехкаш йола тешаме стартови площадка.

Космос караерзаеш даьхача доккхийча толамаша тешшаме хьахьокх, капитализмаца лелаеча машарерча яьє цхьаннена тІеххьа шоллагІъяр йоаккхаш коммунизмо коталонаш йоахаш хилар. Парте XXII-ча съезда решенеша, кердача Программо дегаш гІоздаьха долча советски халкъо тешшаме коммунистически общество хьалъю, дерригача адамашта сийрдача кхоаненга бода никъ а буллаш.

Общество дегІайоагІача хана Іилма, техника, культура лоархІам лакхлургхилара хьакъехьа сийлахь-воккхача Ленина хьалххагІе а гуш хиннар кхоачашхулаш латт: «—Хьалха,—яьхад Владимир Ильича, — дерригача адамлен хьаькъало, цун ерригача гене къахьийгад техникаи культураи деррига беркат цхьабараштa далар а, хІаьта вожаш эггара хиланза даргдоацачох — сердалонахи дегІаухилгахи бахар а духьа. ХІанз техника ерига тамашаш, культурана карагІ мел даьннар: дерригача халкъа юкъарча доале хургда, хІаьта адамлен хьаькъалахи генехи хІанз денз дІа цІаккха а хургьяц низ бара йола средстваш, эксплуатаци яра йола средстваш. Из вайна ховш да, — хІаьта из сийлахь-доккха исторически декхар бахьан долаш болх бе багІаций, деррига низаш дІадала дагІаций? ХІаьта из Іалаьмате боккха исторически болх къахьегамхоша чакх а боаккхаргба, хІана аьлча царца да тхьагІар даха доахка революцен, дуне эргадоаккхаргдола а кердадоаккхаргдола а сийлахь-доккхий низаш».

Ленина хьийхача новкъа гІолла йода вай парти, вай халкъ. ХІанз массанена а гуш я, революце сомадаьхача Советски Даьхен паргІатача халкъий доккхийча творчески низаша гучайоаха тамашаш.

Іалама низаш карадерзадараи сага эшача гІулакхашта царех массе оагІорахьара пайда эцараи боарам боаццаш йоккхий торонаш гучайоах вай хана Іилмои техникои. Вахара хьалаш тоадарга даха йиш яц Іилмо гучадаьха сийлахь-доккхий хІамаш, нагахьа санна царех машара гІулакхa, наьха ираза духьа пайда эцаш хилча мара.

Советски паччахьалкхено тІа-тІа дукхагІа а тІагІертта а къовсам лоаттабу дерригача дунен тІа чІоагІа машар оттабар духьа. Машара гІулакхаш бахьан долаш да советски космически кемаш хІанз сигала дахар а.

Лаьттан тІа чІоагІа машар оттарга сатувсаш да адамаш, хІаьта цун хам ца бе йиш яц цхьанна а правительства. Машара моастагІашцара халкъий гоамал мел йоккха я къаьгга хьахьекхар дукха ха йоаццаш Москве хиннача, массане а цІендаь герз дІадаккхара тІехьарча Дерригдунен конгрессо. Дерригача халкъий цІерах конгрессо чІоагІа харцахьа лаьрхІар малхбузехьарча державай милитаристски гІозараша леладу гІулакхаш, тІахьехам бир бокъонца дунен халкъашта юкъера тІахьожам а болаш массане а цІендаь герз дІадаккхара тІехьа, кхы дунен тІа дерг а доацаш ядерни герза тохкамаш соцадара тІехьа хьинаре къовсам лоаттабара.

Советски правительства тешшаме дІайоах, дерригача дунен тІа чІоагІа машар Іалашбара хьакъехьа халкъаша дІадехараш ше дизза хьаллоацаш хилар, хІаьта уж цар дІадехаш дола бакъахьара хІамаш чакхдахара динза дарг мел доацар а ду.

Термоядерни тІема кхерамах адамаш мукъадахара, лаьттан тІа бохаргбоаца машар оттабара тІехьа кхы а чІоагІагІа къовсам лоаттабара тІахьехам а беш, ерригача правительствашка цІаькха а кхайкарал ду Советски правительства. Советски нах тешаш ба, тІагІорттабаь шоаш лоаттабеча къовсамца халкъаша машара гІулакх котдоаккхаргхиларах.

Советски наьха, дерригача дунен тІа мел болча тешамерча наьха дегаш гІаддахарахи доккхалахи дузадаьд летчикашта-космонавташта новкъосташта Николаеваи Поповичаи карагІдаьннача гІулакхаша, цар вай халкъ тІахьех коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара!

Хийцца долле машареи прогрессеи котало яккхаргахьа!

КПСС Центральни Комитет
СССР Лакхехьарча Совета Президиум
СССР Министрий Совет

ТУРПАЛАШЦА-КОСМОНАВТАШЦА МОСКВЕ ВІАШАГІКХЕТАР

МОСКВА, 18-гІа август (ТАСС). ЦІе маида. Дерригача халкъа дегаш гІоздаьннача деношка москвичаш боагІа укхаза. Тахан гулбеннаб укхаза итт эзараш столицера къахьегамхой.

ГУМа здане тІа хьалтеха йоал В. И. Ленина портрети «Халхашкахьа, коммунизм котъяларга» яха дешаши тІадола байракх.

Массанахьа а байракхаши зизаши да. Москва-хи тІа Іочуводдача латт урагІъяха кийчъеннача ракета макет. Исторически музея здане тІа хьалтеха да йоазош: «Сийле хийла турпалий - космонавтий майора Николаев Андриян Григорьевичеи подполковника Попович Павел Романовичеи—вай езача Даьхен тешамерча къонгий», «Сийле хийла советски Іилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой башха космически кемаш - спутникаш хьадаьрий».

КПСС Президиума член волча Ф. Р. Козлова хьакхайкаду турпалий-космонавтий исторически полета сийна гулъяь митинг хьаеллар. Митинге къамаьл дир Андриян Григорьевич Николаевеи Павел Романович Поповичеи. Шоаш хьалкхебаьча Даьхеннеи Коммунистически партенеи оалача баркалах хьалдиза да турпалий-космонавтий къамаьл.

Цул тІехьагІа дош лу КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева.

Деттача тІоараша массехказа юкъахдоахар Н. С. Хрущева даь къаьга, дика чулоацам бола къамаьл. Къаьстта дукхагІа деттар уж Советски правительства керте латтачо вай Даьхен майрача къонгашта Андриян Николаеваи Павел Поповичаи Советски Союза Турпалий йоккха цІии, хІаьта иштта «СССР летчик-космонавт» яха сийлен цІии яларах бола хоам хьакхайкабича.

Мавзолей тІавоалача лагІаш тІа гІолла мугІарах сихха хьалтІадоал гІаддаха бераш. Цар зизаш лу Андриян Николаева, Павел Поповича, КПСС Президиума членашта, Андриян Николаева нанна — Анна Алексеевнайна, Павел Поповича даьнеи наннеи — Роман Порфирьевичаи Феодосья Касьяновнайнеи, Павела сесага — Марияна, йиІига Наташана.

Ф. Р. Козлова дІакхайкаду митинг дІакъовлар. ЦІеча майда тІа ек Советски Союза гимн.

Космос караерзаяра советски халкъо яьккхача йоккхача коталонна хетаяь къахьегамхой демонстраци йоалу.

1961 шера сентябрь бетта ше ваьча юрта Шоршеле волаш А. Г. НИКОЛАЕВЕИ цун наьнеи чІоагІа дог гІоздаьлар колхозхоша дика хьувкъаяь хьажкІаш бІаргаяйча.

Г. ОМЕЛЬЧУКА сурт. ТАСС фотохроника.

„Восток-3", „Восток-4" яхача кемашца-спутникашца космонавташа цхьана дукккхача хана космически никъ белга вІаштІехьдоаккхача дакъа лоацаш хиннача Іилмахошка, конструкторашка, инженерашка, техникашка, болхлошка, ерригача коллективашкеи организацешкеи

СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШКА новкъост НИКОЛАЕВ Андриян Григорьевичага, новкъост ПОПОВИЧ Павел Романовичага

Деза новкъостий!

Толамца чакхдаьннад Советски Союза гражданаша новкъост Николаев Андриян Григорьевичеи новкъост Попович Павел Романовичеи лехкаш хиннача «Восток-3», «Восток-4» яхача советски шин кемо исторе чухь эггара хьалха цхьана дукккхача хана космически арене никъ белга. Керда башха-дика котало яьккхай космос караерзаяра гІулакха!

Дега дика хет кІоаргга космически аренашкахьа эггара хьалха советски наха наькъаш дехка. Іилман тохкамий йоккха программа кхоачашъяьча, къонахчал долча космонавташа Андриян Николаевеи Павел Поповичеи бІоахалга а чоалхане хиларга а диллача шийла тІех бсаца никъ барца хьалха латтача советски Іилман ганза юкъе доагІаш дола керда дакъа дихьад, лакхъяьй вай Даьхен сийле. Ший къонгий турпалерча гІулакхо гІоздаькхад советски халкъ.

КарагІдаьнна из гІулакх, хьалхарча советски космонавташта карагІдаьнна гІулакх а санна, бІаь шерашка дахаргда, бохаргбоацача лоІама, къонахчала, денала хьокхам болаш латтаргда.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дег чуреи дІайхеи моаршал а лу шуга, деза новкъостий Николаев Андриян Григорьевич, Попович Павел Романович, цхьана дукккхача хана баь космически аренера никъ толаме чакхбаларцеи хьамсарча советски лаьтта маьрша Іодоссарцеи даькъала и дувц шо. Тхона лов шун унахцІено чІоагІа хилар а Даьхен сийлен духьа бакъахьара къахьегача оаш керда толамаш дахар а.

Советски Іилманеи конструкторски уйланнеи керда карагІдаьнна Іалаьмате доккха хІама да «Восок-3», «Восток-4» яха космически кемаш хьадар. Цу кемашца космосе цхьана никъ бар — советски Іилман техникаи, вай Іилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой творчески гене керда триумф. Из никъ боккха лоархІам болаш хургба космосе а Маьлха система вокх планеташ тІа а керда наькъаш дара. Космически наькъашкарча дерригача чоалханерча хьалашка дика болх беш чакхъяьннай кемай конструкции цар аппаратуреи. Іилман тохкамий йоккха программа кхоачашяьй космонавташа, шоаш гучадаьхача хІамашца дунен Іилма дІаьхий а деш.

«Восток-3», «Восток-4» яха низ бола космически кемаш-спутникаш хьадарца, летчикаша-космонавташа А. Г. Николаевеи П. Р. Поповичеи цу кемашца дукккхача деношка цхьана никъ барца керда Іалаьмате доккха дакъа юкъедихьад Іилмаи техникаи массадолча кертерча лостамашта дунен тІа эггара хьалхара позицеш лувца, аьнна КПСС XXII-ча съездо вай советски Іилмана хьалхашка оттадаь исторически декхар кхоачашдара.

Космос караерзаеш Советски Союзо даьхача толамаша цІаькха а тешшаме хьахьокх хІамаш хьакхоллаш бола кхоачалургбоаца низ вай социалистически обществага мел шорта ба. Тахан дерригача дуненна гуш да. хьинаре а хІамаш кхолларца а коммунизм хьалъеш доалла советски халкъ мел доккхий гІулакхаш карагІдувла низ кхоачаргболаш да.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето Коммунистически парте, Советски правительства, вай Даьхен дерригача халкъий цІерах дег тІара, чІоаггІа даькъала бувц Іилмахой, конструктораш, инженераш, техникаш, болхлой, коллективаши, организацеши «Восток-3», «Восток-4» яха керда космически кемаш-спутникаш хьадеча, цхьана космически никъ белга вІаштІехьдоаккхача а чакхдоаккхача а дакъа лоацаш мел хиннараш.

Сийле хийла советски Іилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой — башха-дика космически кемаш-спутникаш хьадаьрий!

Сийле хийла майрача советски космонавтий!

Сийле хийла турпалерча советски халкъа — коммунизм хьалъечун!

Сийле хийла Советски Союза Коммунистически парте—советски халкъа ерига коталонаш яхара дегаш ураувттадечун а уж вІаштІехьйоахачун а!

Коммунизма коталонга долле!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

=★=★≈★=★≈★=★≈★=★≈★=★≈★= ★=★≈★=★≈★=★

Центральни телевидене духьала космосера даьккха П. Р. ПОПОВИЧА сурт.

ТАСС фотохроника.

КОСМОНАВТАШТА КАРАГІДАЬННАР БОККХА КХАЪ БА

☆ ☆ ☆

КХОАНА БЕТТА ТІА

ХIара советски саг санна, дага лаьттар кхоачашхургхиларах тешаш вар со. ЧIоагIа нах цецбоахаш гIулакх хилар космосе керда нах бахар. Партена, Даьхенна раьза волаш дог гIоздаьнна ва со.

Сон са новкъостий хьехархойи чIоагIа тешаш ба дукха ца говш космосе итташ, бIаьш кемаш леларгхиларах. Кастта советски саго леладеча кемаша тахканза долча планеташ тIа долха керда наькъаш лохаргда.

Дег тIара даькъал бувц аз космоса турпалхой, уж маьрша цIабахкарах чIоагIа гIадваха ва со.

Деррига дуне цецдоаккхаш космосе толамаш даьхача турпалех, Iилманхоех, конструкторех доккхал ду оаха.

Толамгара толамга вай дугаш хьайоагIача хьамсарча парте сийле хийла!

И. ЮСУПОВ,
Шаьла района Чир-Юртарча юхьерча школа хьехархо.

КОСМОНАВТИЙ СИЙНА

Карабулакерча бурув деттача контора болхлошта боккха кхаъ хилар советски гражданашта космонавташта нн. Николаеваи Поповичаи карагIдаьннача доккхийча хIамаех.

Толамца чакхъяьннай дунен тIа эггара хьалхара космически групповой полет!

Из Даьхен сий лакхдеш йола полеташ чакхъяьннача дийнахьа бурув деттача йиъ бригадо кхоачашйир бетта йола производственни план. Уж я мастераша нн. А. Печенова, В. Мицука, Б. Касакова, Н. Афанасенкос кулгалдеш йола бригадаш.

В. БАКАЛЮК,
«Сунжанефта» НПУ инженер.

ГІАДДАХАР ТХО

Макажой яхача лоам чурча даьгIенашка жаи доахани леладеча, доажадеча наьха чаьтараш да Iотеха. Цига дIахезад космосе сигаларча вежараша Лаьттанна гонанахьа го бахар. Ведана района Ленина цIерахча колхоза председателa н. Кибиева керда хIамаш дувцарга хьежаш хул хIара сайрийна жаи доаханеи Iуй. ЧIоагIа гIадбахар уж космонавташ маьрша Iобессалга хайча. Космос тохкаш беча балха сийле ювцаш, цу балха хьалхле Советски Союзо яккхар дувцаш дукха ха дIайихьар хьайбаш леладераша.

Космосе бахача советски халкъа къонгаша дог гIоздаьккхача хьайбаш леладераша дош делар шоаш Iунал деча доахана продуктивность совъяккха, аьнна.

Н. ПАВЛОВ.

Доккхал ду оаха космонавтех

Дийца даргдоацаш чIоагIа гIаддаха да тхо Николаев Андрияни Попович Павели космосе а баха даьхача толамех.

Сай новкъостащца со болх беш волча хана хайра сона космоса турпалаш шоаш Iобосса беззача районе маьрша Iобессалга.

Укх тIеххьарча деношка даьхача толамаша дог гIоздаьккхача тха коллективо соцам баьб шера план ханал хьалха кхоачашъе.

ДукхагIа хилба уж санна бараш! Тешшаме гIоргда вай тахканза йолча планеташ тIа.

М. ХАШАГУЛЬГОВ,
ГАРО завода сборочни цеха болхло.

☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈

Наурски районерча «Россия» яхача юртбоахама артела цхьоалагIча механизаце комплексни бригада боккхача безамца ешар газеташ тIара космонавтех материалаш. Бригадира гIончас Васильев Ефима делкъийна салоIача хана деш керда газеташ.

СУРТА ТІА: Е. Васильев бригада болхлошта газет дешаш ва.

Г. Ляха сурт.

Хьинаре къахьегаргда оаха дІахо Іилма дегІадоаладара

Боарам боаццаш дог гIоздаьнна я тха йоккха Iилмахой коллектив советски Iилмо керда котало яккхарах. Из доккха хIама карагIдаьннад советски Iилмахошта, инженерашта, болхлошта.

Новкъосташа Николаевеи Поповичеи хьахьекхад, советски нахага фуннагIа дуларгхилар, советски наьха хьаькъал, хьинар хилар.

Мехкдаьтта хьакъехьара проблемаш тохкаш доккхий Iилман балхаш деш я тха коллектив. Из болх дIахо йодача хана кхы а дикагIа бергба оаха.

Тхона дика хов, Iилма дегIадоаладаро наьха вахар тоадара а дунен тIа машар оттабара а гIодергхилар.

Т. СОВОДИЛОВА,
ГрозНИИ № 21 йолча лабораторе йоккхагIа йола лаборантка.

Котало

ХIанзара яр наьха уйлаш кхоачаш хула ха я. 10 шу хьалха нах тешаргбацар иштта майра космосе нах леларгба аьлча.

Вай Даьхенна доккха совгIат да космосе кхоалагIеи виълагIеи космонавт вахар.

Американцаша космос ца тахкийта леладу гIулакхаш чакхдаланзар. Космически кемашта юкъе бувзам ца хилийта цар сигала хийцача миллиардаш долча маьхаша, лелхийтача водородни бомбаша новкъарле а ца еш, шоашта юкъе бувзам а болаш, Николаев Андриянеи Попович Павелеи шоаш космосе бихьа никъ дика чакхбаьккхар.

Сийле хийла уж кемаш деча къахьийгача инженерий, конструкторий, къахьегамхой, космос тохкаш лийннача космонавтий.

Дагара далац Н. С. Хрущева аьнна дешаш: «Керд-керда нах космосе ухаш наькъаш а дехкаш, тохкаш карадерзадергда Iалам».

Сон са новкъостийи цецбаьхаб космосе керда даьхача толамаша. Тешаш да тхо дукха ца говш космически кема бетта тIа гIоргхиларах.

Семилетка ханал хьалха чакхъяккхара кхы а дикагIа къахьегаргда оаха. Укх дезача деношка планал совгIа мехкдаьтта продукташ еннай оаха семилетка фонде.

Т. ЛЕТКОВСКАЯ,
Грозненски нефтемаслозавода коммунистически къахьегама № 18 йолча установка начальник.

Летчика-космонавта П. Р. Поповича гаргара нах. Аьрдехьара аьттехьа: нана Федосья Касьяновна, йиший IиIигаш Оляи, Таняи, йиший мар Ткаченко Владимир — парашютни спорта инструктор, воша Николай, йижарий Марияни Надеждеи, да Роман Порфирьевич.

Н. Селюченкои В. Сычевеи сурт.

ТАСС фотохроника.

=☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆≈☆=☆=

Къахьегамца чIоагIденна доттагIал

1957 шера Советски Союзе гIишлошъеча кхаь шера къахьега баьхкабар Болгарера комсомольцаш. Сийленца хIанз а тIехьа вай мехкарча тайп-тайпарча предприятешка къахьегаш, вузашкеи техникумашкеи дешаш ба царех цхьабараш. Вай республике дешаш а, къахьегаш ва царех пхи саг. Царна юкъе ба Атанасова Ганна, Моисеев Георгий, иштта кхыбараш а. Кхаь шера болх баь баьлча дукхагIа бараш Болгаре цIабахаб. Советски Союзе деша бахараш шоаш дийша баллалца юхесейцаб.

Вай республикерча консервни заводе дика болх барца белгалъяьнна я Атанасова Ганна. Консервни цехе банкаш къовлача болх а беш Армавирски механико-технологически техникуме дешаш я из. ХIанз ялхлагIча курсе заочно дешаш я Атанасова Ганна. Цо йоах: «Се ираз долаш хет сона сийлахьа советски вахар дайза».

— Сай Даьхенна со гаьна яле а, цигара керда хIамаш дувцаш хIара денна «Народная молодежь» яха Болгарски газет ийду аз,— йоах Атанасова Ганнас. Космонавташ Николаев Андрияни Попович Павели космосе баха юха Iобесса ди болгарски фордий флота ди дездеча цIейца нисдаларца ши цIей да сона.

ЦIаккха шийна дицлургдоацилга хайт цо къахьегамца тайп-тайпарча къамех нахаца ший чIоагIденна доттагIал. Беча балхаи дешараи цунна чIоагIа новкъостал ду Тупова Наташас, Манина Марияс, иштта кхычар а. Къаьстта чIоагIа новкъостал ду цунна диплома проект защита е кийчлуча консервни завода керттерча инженера, лабораторе заведующе.

Советски Союзо космосе даьхача толамий сийна балха овсарле лакхайоаккхаш, смена норма 115—120 процент кхоачашъю цо. ЧIоагIа да вайнеи болгарски къахьегамхоштеи юкъе доттагIал!

Б. КОСТОЕВ.

Наьсарен района электрифицированни инструментий завод. Укхаза я дукха автоматически станокаш. Цар балхага хьежарал совгIа сага кхы хIама де дезац цига.

СУРТА ТІА: строгальщик Лолахоев Хьусен ший станока балхага хьожаш ва.

С. ШЕРИПОВА сурт.

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

ТАХАН ДУКХАГІА ХЬАДАР— КХОАНА ДУКХАГІА ХИЛАР

ТIехь-тIехьагIа дукхагIа буж из нов. Хрущева тIахьехам миллиснаш болча советски наьха кер чу. Цу девизах лаьцача дерригача халкъа яхьа юкъе дакъа лоацаш ба Ленински (Грознерча) районера къахьегамхой. Предприятей коллективаша денгара-ди массаз доал совйоах арахеца продукци, дукхагIа дакъа лоац коммунизма материально-технически база хьалъеча.

Партийни организацеша, наьха къахьегама хьинар айдара гIулакха кулгал а деш, вIаштIехьбоаккх массово-политически болх. Уж гIерт политически болх коммунизм хьалъяра практически балхашта гаргаоза, цар бувзам чIоагIбе.

Идеологически болх дикагIа тоабар духьа КПСС Ленински райкома политически просвещене кабинета методически совето дукха ха йоаццаш дIадихьар пропагандистеи, агитатореи, лектореи «КIира».

Цу деношка партийни просвещене пропагандисташа, агитаторий йоккхача коллективо, предприятейи, парте райкомеи, политическии Iилмани знанеш йоаржаеча районни общество лектораша беседаш яьй, газеташи журналаши дийшад, мехка чурча вахара актуальни темаш йола лекцеш йийшай, шоай коллективай декхарашца ювза а ювзаш

Из «КIира» дIахьолга вIаштIехьдоаккхаш дикка организаторски болх бир. Парте райкоме хилар юххьанцарча партийни организацей секретарийи агиткoллективай кулгалхоий семинараш. Укхаза йийцар ергйолча беседайи лекцейи тематика, «КIира» дIадахьара хьакъехьара методически хьехамаш дир, пропагандисташи агитатораши беседашка мишта кийчбала беза дийцар. Юххьанцарча партийни организацешка белгалбаьхар пропагандисташ агитатораш, лектораш, ладувгIаш хургбола нах, беседаши лекцеши хургйола моттигаши ханаши.

Семинарашка пропагандисташта къаьстта хьалхадаьккхадар парте Программа йоашхаш шоаш къамаьлаш деча хана 20 шу даьлча хургдарех кIезигах а дувцаш, дукхагIа гаргарча къахьегама декхарех лаьца дувца дезалга, дикагIа йола опыт йоаржаярахи йолаш йолча производства торонех пайда эцарахи дувца дезалга.

Пропагандистеи, агитатореи, лектореи «КIира» дIахьоча дакъа лаьцар иштта партийнии боахамийи кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша.

Еррига а цу кIирах йийшар 86 лекци, ладувгIаш 5 эзар саг а волаш, агитатораша йийшар 1976 беседа, 28 эзар саг чу а лоацаш, пропагандистий беседашка ладийгIар 10 эзар саго. партийнии боахамийи кулгалхоша 76 политинформаци йир.

Ахканарча кинолекторешка бахача наха йийшар 17 лекци, 4,5 эзар саг чу а лоацаш. 356 агитаторо шоай кварталашка 680 беседа яьй.

Пропагандистеи, агитатореи, лектореи «КIира» чакхдалар дийцад юххьанцарча партийни организацешка, партийни комитеташка, парте райкоме. Коммунисташа белгалдаьхад агитаторий балха юкъе хьалха хинна цIенхашттара кхоачамбоацараш, массово-политически болх тоабара де дезараш. Цар дийцар «Красный молот», ГАРО яхача заводашкеи № 5 йолча хIамаш тегача фабрикеи агитатораshта инструктаж телара гIулакх во лийнна хилар. Иштта гучадаьлар цхьаццайолча предприятешка агитатораша беседаш елга, нийсъяь ханаш йолаш доацаш, даг-дага деххача хана деш хилар, беседаш производства декхарашца айхха бувзам болаш ца хилар.

Цхьайолча партийни организацей секретараша (кога гIирс беча фабрика) партийни бюро дувца увттадац агитаторий балхах дола дешаш.

Дуккха кхоачамбоацараш дIадаха торо хилийтай пропагандистеи, агитатореи, лектореи «КIира» дIадахьаро. Из бакъду предприятешкарча дуккхача масалаша.

Хьаэцаргда вай цхьадола бакъдараш. «Красный молот» завода парткомо дика кийчам баьбар пропагандистеи, агитатореи, лектореи ди дIадахьара. Нагахь санна хьалха укхаза беча агитационно-массови балха юкъе лоархIамера кхоачабоацараш хиннадале, хIанз «КIира» дIахьоча хана уж дукха ца эшшаш дIадаьхад. Лакхбеннаб беседайи лекцейи идейни боарам. Дика чулоацам болаш а ладувгIарий теркам тIаозаш а яр № 5 йолча цеха мастера нов. Давыденкос «Тахан дукхагIа хьадар — кхоана дукхагIа хилар» яхача темах яь беседа. ХьалхагIа цо дийцар республикеи, городеи, районеи промышленность дIадахача ах шера дегIаяр, совнархоза цу ханнара валови продукци арахецара план 104 процент кхоачашъяр, Ленински районо — 104 процент, «Красный молот» заводо 103 процент кхоачашъяр.

— Хьалхарча ах шера даьха толамаш лоархIам болаш да — йоахар нов. Давыденкос. — Дуккха хIамаш даьд вай, цхьабакъда, ерригача торонех пайда ийцабац. Коммунистически парте советски наха хьехар ду селхан даьчул дукхагIа тахан де, тахан даьчул дукхагIа кхоана де, новкъарленаш мел ераш дIа а доахаш, хьалхашкахьа дIагIо, яхаш. Цудухьа чIоагIа лоархIам болаш да вай балхацара кхоачамбоацараш дIадахар. Агитаторо теркам тIабохийт цехерча зIамигача гIулакхашта а, къаьстта белгалдоаккх цо автоматически сварка гIулакх.

Котельщикашка ше къамаьл деш, агитатора уж тIахьийхар болх беш йола моттигаш массаза цIена лоаттаяра, брак хулийтарашта духьал къовсам лоаттабара, шоай декхараш лерттIа кхоачаш ца деш болча цхьаболча болхлощца къовсам лоаттабара, производственни декхараш кхоачашдара де мел дезар дара.

Дикка моттиг дIалаьцар нов. Давыденко беседа юкъе материалаш кхоярах долча дешо. Сварщикаш декхарийла ба электродаши болх баь яьнна флюсаши гулъе яьшкаш дIаоттае.

Еррига а кIирах заводе йийшай 120 беседа, 18 политинформаци.

«КIира» йистедаьлар массанахьа а дунен халкъашта юкъерча гIулакхех лаьца лекцеш ешарца.

Районерча партийни организацеша эггара хьалха ахкан замах, партийни просвещене сето болх ца беча хана, болхлощеи гIулакхера барашцеи квалифицированни беседаш яра шерра тIаэзаб пропагандисташ. Сакъердаме а чIоагIа теркам тIаозаш а яр говзача пропагандистий беседаш.

Статья йистейоалаш ала безам ба са, из агитационно-пропагандистски балха керда форма чIоагIа пайда хьабоалаш а къаьстта ахкан хана лелае езаш а хилар. Цо партийни организацеш оарцагIйоах, массово-политически балха идейни боарам лакхбу.

Парте райкомо лаьрхIад шин бетта цкъазза цу тайпара пропагандистеи, агитатореи, лектореи «КIира» дIадахьа, предприятешкеи наха юкъеи беш бола агитационно-массови болх тоа а беш.

Массово-политически балхо боккха пайда лургба, нагахь санна из КПСС XXII съезда решени кхоачашъярах болча организаторски балхаца айхха бувзам болаш хуле.

В. ПИСКУНОВ,
КПСС Ленински райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

„НОВАТОРА ДИ“

«Красный молот» завода чон лоаладеча цехе хIанзалца кепа етташ хиннай хIара оатхал. ХIанз эггара хьалха вIашагIъеллай цига комплексни бригада. Цу бригаде дакъа лоацаш ба Дубасов Алексей, Жданов Леонид. Беляков Анатолий. Барт тайна болхлоша къахьегарца гучадаьхад къахьегама кердадараш.

Дукха ха йоаццаш новатора ди дар заводе. Бригадир волча Дубасов Алексея шоаш Iомаяьча къахьегама говзалах лаьца къамаьл дир цига.

Цо аьлар: «хьалха хIара саго ше-ше болх беча хана оаха кхаьнне цхьана кIирах ялх кривошипи кхоъ редуктори кепа техар. ХIанз бIарччача бригадо болх а беш ийс кривошипи йиъ редуктори кепа тох. Мишта вIаштIехьдаьлар тха из? Редуктора ногIар кепа тохаш ялх сахьат ха йовр са, смена йистеяла юхедусаш хинна цхьа сахьат цхьаккха хIама а ца деш довра тха. Керда оатхал хьае а йолаяь, яь ца йоаккхаш йита йиш яцар. ХIанз кхыча тайпара да балха гIулакх. Болх дика дIа а бодаш алапи а совдоал тха.

Новаторо дийцар керда цех хьайийлача бригадаш вIашагIйохка езаш хилар.

Ленински райкома парте штате йоацача пропаганда комитета соцамах заводе дIадихьар «Новатора ди». Новаторашца вIашагIкхийтар масса цехера къахьегамхой. Волгоградерча Петрова цIерахча заводе болат лоаладеча цеха балха хьакъехьа къамаьл дир Комаров Николая. Цехашка балха кердадараш дIаюха эцарах лаьца къамаьлаш дир фрезеровщика Иванов Василе, модельщика Ковалев Владимира, Знайченко Николая, котельщика Калинин Николая, токара Еременко Ивана, прессовщики Албогачиев Дауда, автоматчица Беспалова Любас, иштта кхычар а.

Шоай профессех болча къахьегамхошта новатораша дийцар балха толамаш, цар балха юкъекхухьа керда механизмаш, инструменташ.

К. ТИМОФЕЕВ.

КПСС ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМЕ

„Старогрознефта“ мехкдаьтта управлене мастера нов. С. М. Свинцова бурув деттача бригада дІадоладаьча гІулакха хьакъехьа

Хаян-Корт яхача мехкдаьтта долча моттиге кIоаргача мелови скважинашта бурув деттача НПУ «Старогрознефта» чуйоагIача мастера нов. С. М. Свинцова бригада коллективо доккхий толамаш даьхад. Семилетка кхаь шереи ворхI беттеи паччахьалкхен план 107.8 процент кхоачашъяьй, планал совгIа 1012 метр бурув техад.

Хьалхара № 7 йола 3813 метр кIоаргал дола скважина бетта цхьан станока комерчески сухал 336 метр а йолаш бурув теха ялар, хIаьта хий ца доаллача мехкдаьтта кIедж а тохаш болх бе а йолаялийтар. Цига кходаьд 93,5 эзар сом.

Хала геологически хьалаш доллаше а, чIоагIа низ бола оборудоване еце а, графиках йоагIачул ши бутт хьалха № 20 йолча скважина а бурув тохаш я бригада. Дика болх бу бурильщикаша Л. А. Кондратьева, И. С. Трубицына, И. Ф. Баскакова, слесара М. И. Евсевкина, бурув деттарий гIончаша М. Магомадова, Д. К. Разломина, И. П. Янина. Технологически къахьегама дисциплина чIоагIа хиларах торо хиннай иштта толам баккха. Скважинашта бурув детташ де дезараш сменнии бригаднии собранешка дувц. Укх шера коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи яьккха лерхI бурув деттараша.

Практически гIулакхашца КПСС исторически XXII-ча съезда решенешта жоп дала а яха майоаггIара Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дизара накъа яха а тIертача мастера нов. Свинцова бригада шоай торонаш а лаьрхIа укх тайпара керда декхараш тIаийцад:

шера план 1-ча октябре кхоачашъе; цхьан станока бетта бурув тохилга 450 метрага кхоачаде; метр бурув тохара дIадодар 0,5 процент лохде; кердача конструкцех дола поршнеш балха юкъедахьа; ер шу чакхдалалехь 5 рационализаторски предложени юкъейоалае; семилетка диъ шера план 20-ча августа кхоачашъе.

Мастера нов. Свинцова кулгалдеча коллективо дIадоладаь патриотически гIулакх могадир КПСС горкома бюрос, хIаьта парте районни комитеташ, комсомола городской комитет, партийнии, комсомольскии, профсоюзнии юххьанцара организацеш, боахамий кулгалхой декхарийла баьб из башха-дика дIадоладаьр хьаллаца.

Мехкдаьтта леха коллективаша семилетка диъ шера план ханал хьалха кхоачашъяра оарцагIабахар духьа шерагIа дIайоаржае еза мастера С. М. Свинцова бригадерча новаторий балха опыт.

«Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» газетий редакцешта могадаьд бурув деттарашта юкъе яьржаь социалистически яхьах йола материалаш массаз а кепа етта.

«СТАРОГРОЗНЕФТЬ» НПУ БУРУВ ДЕТТАЧА КОНТОРА № 20 ЙОЛЧА БУРУВ ДЕТТАРИЙ БРИГАДА ТІАИЙЦА ДЕКХАРАШ

Оаха, Хаян-Корта разведочни района № 20 йолча бригада бурув деттараша, вай мехка коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лацара а Сийлахь-боккхача Октябра 45 шу дизара даха ма доаггIара накъа дахара а духьа укх тайпара декхараш тIаэц:

Бурув тохара шера план 1-ча октябре кхоачашъе;

Къахьегами технологии дикагIа вIаштIехьъяккхарах бетта цхьан станока 450 метрага кхаччалца скорость лакхъе;

Массаза материалаши реагенташи кхояра къовсам лоаттабе; метр бурув тохача дIадодар заданел 0,5 процент лохде;

Кердача конструкцех дола поршнеш балха юкъедахьа; ер шу чакхдалалехь 5 рационализаторски предложене юкъейоалае;

Кердача дешара шера ерригача коллективо тайп-тайпарча моттигашка деша.

Декхараш дийца а дийца бурув деттарий бригадни собране тIаийцад.

СВЕКЛА ДУКХАГIА

Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозе 1175 гектара тIа дика хьийкъай шекара свекла. ХIанзалехьа гучадаьннад 250—300 центнерал кIезигагIа йоацаш хIара гектара тIара свекла йоаккхаргхилар.

№ 3 отделенера Муслаев Хьамида звеноцара къахьегамхой 200 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планах 180 центнер свекла яккха езача, 400 центнер яккха лаьрхIа ба. Цу совхоза № 5 йолча отделене свекла дика хургхиларах тешаш ба къахьегамхой. Агротехнико яххача тайпара гIулакх дарах хьийкъай свекла «Горец» яхача совхозе.

Къаьстта дика болх барца белгалъяьнна я Н. Мальсагова кулгалду звено. Оасар доацаш 50 гектар свекла цIена лелаярца хIара гектара тIара 470 центнер яккха лерхI. Цул вогIа лелац 2-ча отделене Бардукаева Iайнас кулгалдеча звено болх а. Иштта дика къахьегаш я, Макаев Iалаудина, Джалатханов ИбрахIима звенош.

ХIанз совхоза свекла лелераш свекла чуэцара чIоагIа кийчлуш ба. 15—20 ди далалехьа свекла чу а ийца паччахьалкхенна дIаенна бовла дага ба къахьегамхой. 15 комбайн хургья свекла чуэцача болх беш. ХIара комбайнера ховш да ше болх бе беза лаьттан дакъа.

Шекар доаккхача заводо ший транспортаца дIаувзарг йолаш я свекла. Цудухьа цу завода кулгалхоша план а оттаяь, ший ханнахьа свекла дIаэза яргйолаш болх бе беза.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
собкор.

ШУРА ДУКХАГIА ЯККХА ТОРОНАШ Я

Партеи правительстваи укх тIеххьарча хана къаьстта боккха теркам тIабохийт доахан продукташ вай мехка дукхагIа хилийтара, царца къахьегамхой хьашташ кхоачашдара. Тха фермера коллектив уж декхараш кхоачашде гIерт.

Каст-каста тхоай красни уголоке вIашагIдетталу тхо, деттача доахангара дукхагIа шура йоаккхаргйола наькъаш лех, республика дикагIа йолча фермай балха опыт Iомаю. Цу гIулакхо новкъостал ду доахан леладерашта шоай хьокхамаш лакхдара. Масала, дахача диззача шера тха ерригача фермо 85 беттача Iаттагара 106807 килограмм шура яьккхаяр. Укх шера ворхI бетта цу доахангара хIама ца эшшаш 90000 килограмм яьккхай. Царех 70000 килограмм паччахьалкхенна дIаеннай. Бакъда, уж хьокхамаш кхы а лакхагIа хилийтара, шура дукхагIа яккхара тха торонаш яц аьлча бакъдац.

Укх шера ка бола ялаташ чуийца доаллашехьа а дика лаьтташ аьха кийч а даь доакъара лаьрхIа хьажкIаш дIайийнай оаха. Уж хIанз лакхъеннай. Бакъда, кIезига пайда лу цар тха ферманна, хIана аьлча дикагIа хургдолчча тайпара вIаштIехьдаьккхадац оаха царца доахан кхоабилга.

Цу хIаьтта хьалтIаяьннача сийнача хьажкIашта юкъе дIачу а лехкаш доажаду оаха детта доахан. ДукхагIа яраш когаш тIабетташ йоаю. ПайданегIа хургдар, нагахь санна доахан отарашка дIа а оттадаь хьакха а хьокхаш оаха царна моша хьажкIаш хьатIаувзаре. Бакъда, колхоза торо яц из гIулакх иштта вIаштIехьдаккха: дукхагIа йола машинаш гIожа доакъар Iалашдеча болх беш я, силосни комбайн а яц, йол хьокха машинаш еха латт. Цудухьа дIа а лехкаш доажаду оаха доахан. Юкъера лаьрхIача дийнахь дерригача доахангара 450—460 килограмм шура йоаккх ферме. Тха торонашка диллача из кIезига да. Нагахь санна детта доахан базашка кхоабаргдолаш колхоза правлене гIулакх вIаштIехьдоаккхаре дикагIа хургдар тха хьокхамаш.

Н. МАМИЕВ,
Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза ферма заведующи.

IА ГАЬНА ДАЦ...

Iа гаьна дац. ХIанз доаханна Iана кийчо яр — керттера декхар да.

Цу гIулакха уйла еш а, хIаьта шоай махулла сихагIа доакър Iалашдеш а ба Первомайски района дукхагIа йолча колхозий къахьегамхой.

Шерипова цIерахча колхозе (председатель нов. Мамилов) хIама ца эшшаш доакъар Iалашдара задани кхоачашъяьй. ДукхагIа дола ча, йол фермашта юхе хьатIа а эза аргIаш даь Iоттадаьд. Базашта ремонт е болабеннаб колхозхой.

Бакъда, иштта лелац из болх массанахьа а. Нов. Хайрова кулгалдеча «Заря» яхача колхозе укх шера Iангара даха дезаш дукха хьайбаш да. Конторе хьалтеха доахк цар Даьхен иззад дулх, шура дIалургда аьнна тIаийцаь социалистически декхараш. Шоай торонаш техкачул тIехьагIа мара деннадац колхозхоша из деза дош. Хьалхарча ах шера шура дIаялара план кхоачашъяьяц колхозо. Шу йистедалалехьа кхуврга тха план кхоачашъе,— йоах председатела.

Бакъда, уж шоай дешаш гIулакхаца кхоачашдара доаггIача тайпара деш хIама-м дац цига. ХIанз а заданех 4100 центнер гIожа доакъар Iалашде дезаш 200 центнер чаи йоли мара вIашкатехаяц, кIезига хьатIаэзад доакъар базашта юхе. Силоса лаьрхIа моша хьажкIаш хьакха болабеннабац. Колхоза кулгалхой сенга хьежаш, мичахьара новкъостал дарга дог доахаш ба ховш дац.

Цу тайппара мела лел доаханна Iана кийчо елга «Дружба» яхача, «Ленина» цIерахча колхозашка а.

КПСС райком, райисполком декхарийла я кхы ха дIа ца а йохийташ доахан доаггIача тайпара Iангара дахара кийчо яра къахьегамхой оарцагIбаха.

М. ГАЦИЕВ.

Эггара саготагIа дар — доакъар Iалашделга

Дукха ха я «Ингушский» совхоза къахьегамхой ка бола ялаташ чуийца баьнна. ХIама ца эшшаш аьха даьннад лаьтташ. ШозлагIа дIайийна хьажкIаш цхьан шецца лакхъеннай. Мукъаяьннай юртбоахама техника, автомашинаш, болхлой. ХIанз эггара саготагIа дар — беррига низ хьайбашта Iана кийчо яра тIабохийтилга да. Иштта йоах совхоза кулгалхоша а.

Уж дешаш гIулакхаца кхоачашделга хайр тхона совхоза Долакоарча отделене ферме дIакхаьчача. Нийса а боарамах а хьалдаь дукха аьлеи чаи аргIаш латт базашта юхе гонахь карт а яь. Гуш да цигара доахан леладераш шоай балхах дог лазаш болга. Вордашца а машинашца а хьатIаувзаш латт гIожа доакъар.

ХIанззехьа аргIаш а даь ферма коа Iоттаяьй 3780 центнер дика йол, 9000 центнер совгIа ча. Ца хаддаш Iалашъеш латт силос. Кхаь-диъ дийнахь лаьттагIа деллад 300 тонн мошача хьажкIий доакъар.

— Мел силос чуйолла вIаштIехьдаргда шун укх шера? — хетт оаха отделене управляющега н. Гуноевга. — Оаха декхар тIаийцад 24000 тонн Iалашъе, аьнна. Бакъда, из дукхагIа хилийта торонаш я тха. ХIара гектара тIара оаха лийрхIачул дукхагIа чуэц силос.

Иштта теркам тIабахийта кийчъю укхаза доахан чулатта помещенеш а. ЧугIолла цемента наькъаш дохкаш, хьаьш тоадеш, топпар хьоахаш боахк болхлой. Царна эшар Iалашдеш ба отделене кулгалхой а.

— Оахош дукха ха йоаццаш хьаяьккха карара кара тела ЦIе байраках тхоай фермера дIа ца яхьийта хьожаргда тхо,— йоах ферма болхлоша.

Цу тайппара лела хургба из болх совхоза кхыча отделенешка а яхаш дар тхо. Бакъда, гучадаьннар тхона бохам хургболча бесса хилар.

Лакхехьа бийцача боахама гаьна йоаццаш улл Инаркъе (цхьоалагIа отделени). Юрта йистте улл хьайбай ферма. Тхо цига дIадолхаш совхоза цхьаболча кулгалхоша йоахар, цига хьажа а дезац шун. Шоашта мамогга Iана кийчо еш ба цигара нах. ГIалат корадоагIарг дац.

Дукха корадир вIалла а ла мегаргдоаца гIалаташ. Укх кхаь-диъ шера ремонт ца йича санна латт базаш. Ийнашког дIабаккха йиш йоацаш дехад. КIоагаш доахк. Уж тоадеш саг вац, я из болх дIа маца болабергба ховш а дац.

Укх шера бIаьсти хьалъе йолаяь 150 бежана лаьрхIа база пенаш хьалдоттарал совгIа кхы кулг ца тохаш латт хIанз а. Из хьалъе, аьнна баьхка болхлой материалаш а йоацаш дукхагIа йолча хана Iохайше а баьгIе дIаух. Лоацца аьлча, Инаркъерча наха дукха уйла яц шоай доахан лерттIа Iангара дахара.

Кхы дикагIа лел ала йиш яц цига доакъар Iалашделга а. Укх шера дукккха эзараш тоннаш йол, ча, моша доакъар Iалашде аьнна лаьрхIад отделене. Бакъда, хьагучох лаьрхIар каьхата тIа дусаргда. Тахан цар Iалашдаьр — 1200 центнер совгIа йоли 6820 центнер чаи мара дац.

— Кхашка да тха гIожа доакъар,— йоах цигарча бехктокхамерча болхлоша. ХIанз хьатIаувзаш доахк тхо.

Из бакъдац. 10—12 августа цхьа аьла машина хьатIаенаяц ферме. Кхашка а кIезига да доакъар. Дерригa вIашка техача а заданех хила дезачох ах а хургдац. Отделене базашта юхе латта зIамига кхо аргIилг тоъаргдац доаханна.

— Силос мамогга дукхагIа ца кийчйой Iалаьмате хала хургда доахан Iангара даха,— йоах отделене управляюще н. Картоева. — Силоса «тIатаIа» деза тха.

Хьожаргда вай уж силоса «тIа мишта таI».

Ферма 50 метр хиллал мара гаьна дац силос чуйохка кIоагаш. Цига болх беш я «ДТ-54», «Белорус» яха трактораш. КIоага юхе саг вац, чуийнна керда аьта хьажкIаш юаш доахка доахани фийгаш лехьош йоахка гIажаши мара.

База юхе Iийне вижа улл ши саг.

— ХIана латт шун болх сеца, кхо сахьат ма даьннадий?— хет оаха.

— ВоллахIи,— йоах трактриста Хутиев Салмана,— сона-м кIордадаьд укхаз болх а ца беш вижа алла. Шофераш хIама даа баха дукха ха я. Кхо-диъ сахьат доаккх цар юха ца боагIаш. Тахан юххьанца а дац яр-м.

Машинаш йоацаш болх ца беш кхай тIа латт силосни ши комбайн а. Гуш вац управляющи, ферма заведующи, зоотехник. Уж мичаб сага хац.

Цудухьа дизза балха 5 дийнахь 45 тонн хиллал мара силос лаьттагIа еллаяц отделене. Наурски районера хьалбаьхкача шофераша шоай безам болчча хана социйт болх, яхаш шоашта тIера бехк баккха гIерт отделене кулгалхой.

Кхы а вогIа лел из болх совхоза кхоалагIча отделене. (управляющи нов Коригов) силосни комбайнаш дукхагIа йолча хана е еха, е машинаш ца тоъаш сеца латт. Масала, тха рейдови бригада цига йолча дийнахь цхьа комбайн делкъийна ха хьатIаотталца сеца лаьттар машинаш йоацаш.

Из болх иштта мела лелийта йиш яц, къаьстта цу отделене, хIана аьлча гIожа доакъар кIезига да цига. Нагахь санна дукхагIа силос Iалаш ца йойя доахан Iангара доахалургдац.

«Сердало» газета рейдови бригада:
А. КОЧНЕВА, инспектор-организатор.
Н. ГАНДАЛОЕВ, плановик.
С. ДОСХОЕВ, ВЛКСМ организаце секретарь.
Н. ПЕШХОЕВА, доярка.
М. ЗАНГИЕВ, тха собкор.

Грозненски опорно-хьокхама совхозе сихбенна силос кийчъеш боахк. Механизированни звено звеньевойс Борзаева Iабдул-Хьамида хIара денна 12—14 гектара тIара хьажкIаш хьокх. Из хул нормал пхи гектар совгIа. ХIанзале механизатораша ялх эзар тонн силос кийчъяьй.

Хьекха хьажкIаш силос йолларгйолча дIакхухьаш вз шофер Захарцев Иван. Планал совгIа хIара дийнахьа 5—7 рейс ю цо.

Силос IотоIаеш хьинаре къахьег тракториста Нанаев Гелаце а.

Сурта тIа: хьажкIаш хьокхаш воал Борзаев Iабдул-Хьамид. Силос хьатIаозаш ва шофер И. Захарцев, из IотоIаеш воал тракторист Г. Нанаев.

сурт С. Шерипова.

Юрта боахама машинаш хьалъеча Львовски завода продукцена дукккхача кхыча мехкашка экспорт ю. Предприяте арахец юртбоахама культурашта зене йолча садоаллача хIамашта духьал къовсам лоаттабу машинаши, хIаьта кхашка механизированни хьисапе коача минеральнии органически удобренеш ювхка машинаши.

Сурта тIа: кердача машиний ОВТ-1 (венгиляторни тракторни опрыскиват е л а ш) Болгаре дIаяхьийта кийчъяь хьалхара парти.

К. Бузынина сурт.
ТАСС фотохроника.

СЕЛЬКОРОВСКИ ПОСТО ХОАМ БУ:

ХIанззе а йоакхо е еза

Шура дукхагIа яккхара хIанз чIоагIа лоархIаме да детта доахан силос, кхыдола доакъар а телаш чуоттадаь кхабар. Цу гIулакхо боаггIача бесса пайда лургба нагахьа санна хьайбаш чудоахка помещенеш тоаяь хуле, механизмашца доахан деттилга вIаштIехьдоаккхе, халача балхашта механизаци йойя.

Оаха фу даьд цу хьакъехьа? Кхо-диъ ди хьалха директора цIи яьлча санна указани а енна вай лакхе дийцаьча хьалех цхьаккха а кхоачаш а ца деш дерригa а детта доахан чуоттадаь кхоабаргдолаш дIаоттадаьд.

Кхы цхьаккха ца хилча а Iалаьмате во да фермашка хьатIадоагIа наькъаш, укх гарггарча хана уж тоадергда аьнна хьоадаь хIама а дац.

Доаханна массаз а кхоачамхиллал доакъар хьатIаозаш лафет тIехьа йола цхьа трактор мукъагIа хиланза яргъяц. ХIанз силос кийчъеча хана доахана шортта моша доакъар да, цхьабакъда, дукха ха йисаяц хьажкIаши шекара свеклаи чуэца йолаяла а. Цудухьа хIанззе цIаькха а белгалдаккха безам ба тха: доакъар тIаоза фермана транспорт хIанззе а вIаштIехь ца йоаккхе, кхерам ба балхаш сихденнача хана тхо доакъар хьатIаоза хIама йоацаш дисар.

Укх шера соахка цу хана яьккхачул дикка лохъяьй шура. Паччахьалкхенна шура дIаялара ах шера план а кхоачашъяь яц оаха. Тха балха доккха зе техар цхьан гIалато. Ханал хьалха бугIе дигар шинараш Из бахьан долаш Iаьсий а эсал хилар, хIаьта шура а кIезига лу. ГIалат-м атта доалар, бакъда хала да-кх из юха тоаде. Оаха из дувц тIехьатIайоатIача хана цунах лораделча, кхы ца далийтача тхсашта бакъахьа хетандаь.

ХIанзалца лерттIа терко яьяц тха ферме доахан фу тоадара. Тхогара доахан дукхагIа дараш фух доацаш да (цудухьа Iаттагара 7—8 килограмм мара шура а яккхац оаха). Мел эшар да доахан фу тоадара. Во лелабац искусственни осеменени яра болх. Дикача фух йолча бугIай спермаца ю осеменени. Иштта хьахинна Iаьсий кхычарца аьхкий лоам дуг. Цхьабакъда цигара юха цIадаьхкача вIашагI къоасталац уж. Цу гIулакхо племенной болх тоабар а бонитировка яр а юхатет. Цу кхоачамбоацараша хьайбай боахам дIахо а тоабара, ди тIехьа дукхагIа шура яккхара эша хьалаш Iалашдара новкъарле ю. Уж сиха дIадаха деза!

А.-С. ТАХАЕВ,
«Джалка» совхоза 1-ча отделене зоотехник.
Н. ЗАЙНБИЕВА, З. ШАХИДОВА, К. ДЖАНАРАЛИЕВА доярказ.

Силоса лаьрхIа хьажкIаш чуэцараи зябь ахараи 15-ча августе кхаччалца (планага диллача процентащца) йола

СВОДКА

	Силоса чуийца хьажкIаш	аьхка зябь.
Наурски управлени	46	49
Надтеречни	71	139
Наурски	55	65
Шелковской	15	1
Грозненски управлени	22	22
Грозненски	31	22
Ачхой-Мартана	13	11
Урус-Мартана	12	32
Советски	—	—
Гудермесски управлени	11	18
Гудермесски	21	42
Шаьла	13	—
Курчалой	9	35
Ножай-Юрта	—	—
Ведана	—	—
Сунженски управлени	8	21
Сунженски	14	24
г. МагIалбик	7	27
Наьсарен	3	15
Первомайски	—	10

ШИЙ ХАННАХЬА ДIАДУВРГДА ВАЙ ГУРАХЬА ДУВ ЯЛАТАШ

Юрта боахам лакхбе аьнна яь КПСС ЦК мартовски Пленума решени кхоачашъеш боккха болх баьб вай республика колхозашеи совхозашеи.

Хьувкъам бахьан лоаттабеча къовсама хьалхара этап йистеяьннай. Гурахьа дийна ялаташи хьалха хьайоала ка бола культураши чуийцай. Ерригача республике соахкарчул дукхха а дикагIа хьийкъар уж. Къаьстта дика къахьийгар гурахьа дув кIа дика хьувкъадаьча № 15 йолча Грозненски шурий совхоза къахьегамхоша. 3642 гектар хулача лаьттан хIара гектара тIара 27,5 центнер ялат даьккхар цар. «Надтеречный», Гудермесски района «Дружба», «Шалинский» совхозаша, Курчалой района Ленина цIерахча, Сунженски района «Победа» яхача колхозаша, кхы дукккхача боахамаша юккъера лаьрхIача хIара гектара тIара 22 центнерагара 27 центнерага кхаччалца гурахьа дув кIа даьккхар.

Цхьа бахьан доацаш хиннадац уж толамаш, чIоаггIа къахьегаш, дIайийнача культурашта нийса а ший ханнахьа а гIулакх деш хьахинна да уж.

1963 шера республика ерригача колхозашкеи совхозашкеи гурахьа дув ялат дика хьувкъийтара дикагIа долча боахамий опытацара толашагIа дар къоастаде а из юрта боахама берригача къахьегамхошка дIакхачийта а деза.

Вай республика почвенно-климатически хьалаша торо хулийт, лерттIа гIулакх дойя, массанахьа а гурахьа ювш йола культураш дика хьувкъийта, духхьал лоамашкарча лаьтташкара дIайиккхача. Цига догIаш дукха хул, лаьтта йоккха мистал йолаш да, из чIоагIа Iаткъ ка болча культурашта.

Вай республике леладара эггара толашагIа да Безостая-1 яха кIа (лоаман зонагара дIайиккхача). Цул совгIа из кхаьчача хана Iо а дижац, е фийгаш канашкара Iо а легац цун, из бахьан долаш ца дойташ чуэцалу из, хьоар а маьхк а дика хул цох.

Безостая-1 яхача кIих доалла гIалат да из нийлха тIадоалаш хилар. цудухьа вокх кIил 8—10 процент дукхагIа дIаде деза из. Нагахь санна боахаме Безостая-1 дIадув фу деце е кIезига дале, укх гурахьа дIадувча дерригача кIих цо 80—90 процент лоацаргдолаш дIаде из Iалашде деза.

Гурахьа дIабувча маькха толашагIа дола тайпа да Тирка йистерча, Центральни, лоаманцарча зонашта Дагестански яхар, хIаьта Тиркал дехьарча зонана хий дехкача лаьтта Краснодар яхар, хий ца дехкача — Моздокски. Царел совгIа, лоаман зоне дика хьувкъ Тагински 395 яхар а. Гурахьа дувча рожа дикагIа дола тайпаш да Таращанская 2-и Бурунная.

ГУРАХЬА ДУВЧА ЯЛАТАЛ ХЬАЛХА ЮВ КУЛЬТУРАШ

Гурахьа дувча ялатал хьалха дIае дика я вай республике мошача доакъара хьокхаргйолаш дIаюв хьажкIаш, зернобобовии вIашагIъийна вико-злаковии культураш, свекла, гидуаргаш.

Кхачара дукха ха эша культураш (хьажкIаши свеклаи) дIайийнача уж моша йоллаш чуэцаргйолча е хьалха гибридах йола хьажкIаш дIайийнача дIаде деза гурахьа дув кIа, хIаьта шекара свекла дIайийна лаьтта хьалхехьа а из чуийца мукъадаккха деза, ший ханнахьа лаьтта кийчде йиш хургйолаш.

Цхьан лаьтта вIаштта шоззанел дукхагIа дIаде мегаргдац гурахьа дув ялат. Кхы дукхагIча хана из дIадийча лаьтта яьх дерз, ялата лазараш хул, цунна зе ду садоалла хIамаш хьахул цкъаза дIадийна ялат хIалак хулаш моттигаш а нийслу.

ЛАЬТТА КИЙЧДАР

Гурахьа дув ялат дIадера ханаши цунна лаьтта кийчдара системеи цул хьалхагIа дIайийна хиннача культурага хьежжа хила еза. Эггара хьалха кийчду вIашагIъийна вико-злаковии гурахьа юви культураш чуийца лаьтта. Ах пар беш лаьтта ахара системах бу из болх. Гурахьа дув ялат дIадувргдолча лаьтта хинна культура чуэцара тIеххьа 23—25 сантиметр кIоарга аха деза лаьтта пхаьдаш йолча нохаращца, цу тIа лаьтта цамца доаккхаргдола макха а боаккхаш.

Хьалхара культиваци 10—12 сантиметри шоллагIъяр 7—8 сантиметри кIоарга йича бакъахьа я.

Ах пар беш лаьтта аьхача тIоадал Iара, из лораяра, дIадийнар хьувкъаргдолаш лаьтта тоадара микроорганизмаша чIоаггIа болх бара эша хьалаш хьахул, оасар, цунца цхьана дIадийначун эггара йоккхагIа моастагIа йола гумай дикагIа дIайоаккхалу.

Гидуаргаши хьажкIаши дIайийна хинна лаьтта гурахьа ялат дIадера кийчде хала да, хIана аьлча дIаяха хала йола юхкаш юхеюс уж чуийцачул тIехьагIа. Пхаьдаш йолча нохарашца из лаьтта кIоаргга аха а из хьалхагIа юххех цIенде а деза. Сунженски, Грозненски, кхы дукккхача районий дикагIа долча боахамаша деча тайпара ахале хьалха 2—3 агрегат вIаштIеххьа-тIехьа йолаш дискаш тохае еза уж культураш чуийцача лаьтта.

Лаьтта дикагIа оахалургдолаш бобови культураши шекара свеклаи чуийцачул тIехьагIа царех кхай тIа юсача йоархIех лаьтта цIенде деза. Шекара свекла тIа хинна лаьтта свеклай харшаш пхорагIа хургдолаш аьхача бакъахьа да. ЦIенача парана а хIама дIае беча парана а лаьрхIа аьха лаьтта гурахьа дув ялат дIаделцца оасарах цIенеи хан-ханнахьа культиваци еш а макха токхабеш а, цамца даьккхаи лоаттаде деза.

Вай республикера дукха лаьтташ оасар долаши, лазар кхийттеи дIадийначоа зе ду дийна хIамаш йолаши хиларах лаьтта кIоаргга аха деза. Боал кIоаргга кIалтIа баьккхача мара оасара ги а лаьттан тIера тIоа а кIоаргга лаьттах чубохийталургбац.

ГУРАХЬА УДОБРЕНЕШ ЯХКАР

Удобренеш яхкача гурахьа дийна ялат дуккха дикагIа хьувкъ. Къаьстта дикагIа хул гурахьа дув кIа из дича. Гудермесски района «Дружба» яхача, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозий а кхыча дукккхача боахамий а сортоучасткашка яьча дукккхача опыташа хьахьокх гурахьа дув ялат удобренеш яхкаьча лаьтта уж ца яхкача хьувкъачул 5 процентагара 15 процентага кхаччалца дукхагIа хьувкъаш хилар.

Вай республикерча хьалашка гурахьа ялат дувча гектара тIа лерхIаш 2,5—3 центнер суперфосфат йилла еза, хIаьта лоаманцарчеи хий дехкачеи лаьтташка суперфосфатал совгIа 1,0 центнерага кхоачаш хлористий кали йилла еза. Керттера лерхIаш лаьтта ахараи культиваци яраи хьалха суперфосфат ца йиллача бакъахьа я.

Минеральни удобренеш кIезига йолча боахамаша 2—2,5 нормал кIезигагIа йилла а мегаргья уж, бакъда ялат дикка кIезигагIа-м хьувкъаргда, хIаьта а кIезига йилла а йиллача бакъахьа-м я.

Цул совгIа лоаманцарчеи хий дехкачеи лаьтташка массанахьа а гранулированни суперфосфат йиллача бакъахьа я комбинированни сеялкашца дIадувча фух а эеш, гектара тIа 40—50 килограмм суперфосфат 15—20 килограмм хлористий кали а йохийташ.

Уж лаьттах тоха минеральни удобренеш баьцовгIаша дикагIа дIачуэцаргйола микробиологически процессаш сихъяра гранулированни суперфосфатаи каленеи тIатох 10 килограмм шира е керда кхо, 10—15 килограмм минеральни удобрени кIезиг а еш. Из дича гектара тIа лерхIаш ялат 3—5 центнер дукхагIа хьувкъ.

ДIАДЕ ФУ КИЙЧДАР

Моттигерча хьалашка хьежжа дIаде дика фу кийчдар ялат хьувкъийтара эшача кертерчарех цаI да.

Совхозийи колхозийи семенни участкашка гурахьа дIадувча ялата ги 98 процент цIена хила деза, хIаьта вешта, долча лаьтта дувр — 95 процент.

Гурахьа дувча ялатах кIор хургбоацаш гурахьа дувча кIини рожеи тоннах дIаделе 2 килограмм гранозон тоха еза, хIаьта маькхах — 1,5 килограмм. Вай республика кхаш проволочникаши ложнопроволочникаши яхача хIамаша бIехдаь да, цар доккха зе ду гурахьа дувча ялата. Царех ялат лорадара дIаделе хьалха гексахлоран тоха еза дIадувча гих, цхьан тоннах 4 килограмм дуст а тохаш.

ЯЛАТ ДIАДЕР

Ханнахьа дIа ца дийча, гурахьа дув. ялат, къаьстта кIа, хьувкъара новкъа хул. Сов хьалха дIадийнача ялата зе ду гурахьа шведкеи гессенкеи яхараша, хIаьта бIаьсти лаь вар тассаро. Хьалха дIадийна ялат гуррахье а хIараз даьле, совдегIадоагIа, цудухьа из IажагIлу, Iа во доаккх, кезигагIа хьувкъ. ТIехьа дIадийна ялат а во хьувкъ, нийлха тIадоал, гурахьа во дегIадоагIа, цудухьа шелал чIоагIа Iаткъ цунна, хIаьта шаьрача ядача районашка дохьадий дIа а доал.

Паччахьалкхен сортоиспытательни участкаша яьча опыташа хьахьокх вай республика почвенно-климатически зонашка гурахьа дув ялат укх ханашка дIадийча дикагIа хилар:

Зонаш	хий ца дуллаш	хий дуллаш
шаьрача аренашка	5—15/IX	15—25/IX
хи йистошка	20/IX—15/X	20/IX—25/X
централЬни зоне	25/IX—15/X	25/IX—10/X
лоаманца	25/IX—20/X	25/IX—25/X

Культураш дIаера аргIа укх тайпара оттайича бакъахьа я: хьалхагIа гурахьа дув кIаи рожьи, тIаккха мукхи дIабувш. Белгалдаккха деза хьалха дIабийна Дагестанский яхача сортах бола мукх Тиркацарчеи Центральнии зонашка, къаьстта лоаман къулбехьарча босаленашка цига лоа чехка дашаш хиларах бохьабу.

Ги кIоаргга дIадийча, къаьстта лаьтта чIоагIа долча лоаманцарча зонеи Тирка йистеи, хала тIадоал из цудухьа нийлха хила тар а лургда. Цудухьа ги дIадийча бакъахьа да юккъера лаьрхIача 5—6 сантиметр кIоарга, кIаьдача лаьтта 6—8 сантиметри чIоагIача лаьтта 4—5 сантиметри хургдолаш нийс а деш.

В. МНОГОЛЕТ,
Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни агроном.

Советски халкъа сий лакхдаь турпала гӀулакх

Бокъонца турпале гӀулакх да,—йоах английски Ӏилмахоша!

ЛОНДОН, 16 август. (ТАСС). Космически тохкамаш дара английски Ӏилмахошеи специалисташеи ТАСС-а корреспондентаца къамаьл деш чӀоагӀа лоархӀам бир советски космонавтий Николаевеи Поповичеи майралах а цар космосе цхьана никъ белга вӀаштӀехьдаьккхача советски Ӏилмахойи специалистийи говзалах а.

Лондонски университета математика профессора Альберт Оффорда аьлар: «Из эггара сийлехьара бокъонца турпале гӀулакх да. Цхьан саго сигала никъ бихьача денз дӀаяхача цу лоацца хана чухь советски инженераштеи техникаштеи иззал йоккха котало яккхара цецвоаккх».

Планеташта юкъера хоамаш деча английски общества секретара Леонард Картера аьлар: «Со чӀоагӀа гӀадваха ва Советски Союзо де лийрхӀар толамца чакхдаьнна. Космос караерзаяра тохкамаш ду специалисташ чӀоагӀа хоза хеташ хьийжар сигал цхьана беча наькъага; иштта хеташ бар мугӀарера нах а. Цу наькъо хьахьекхар — цхьаболчарна эггара хьалха — Советски Союз космос йовзара йоккха программа кхоачашъе йолаеннилга, хӀаьта из сихагӀа кхоачашхилар массавар ловш а ва. Бетта тӀа саг Ӏовосса тарлургдола ди дукхагӀа гаргадоаладир цу наькъо».

Советски нахаи ВӀашагӀкхийттача Штаташтеи космически наькъаш дара карагӀдаьннараш вӀаши нийсдеш, Картера аьлар. Бетта тӀа саг вахийтара даькъе Советски Союз американцел хетаргахьа, пхи шу хьалхаяьннай.

«Советски Союз,— белгалдаьккхар цо,— цецвоаккхача сихонца хьалха йода».

Космосе цхьатарра ши космонавт вахийтар «Ӏалаьмате хьаькъале» лаьрхӀар Бирмингамски университета физически факультетерча д-ра Джон Фремлина.

Массаза а, гӀана тӀехьа гӀа боаккхаш, зехьа низ ца боабеши сага вахара кхераме доацаши Советски Союз космически программа хиларо цецвоаккх аьлар цо.

Цу наькъо, аьлар Ӏилмахочо. Советски Союза Маьлха система тахка йолаяла могаргдола ди гаргадоаладаьд.

Германски Демократически Республика. Берлина уллуврча радиостанце. Укхаза хьаийяьй «Восток-3» а «Восток-4» а яхача космически кемашкара сигналаш.

АДН.—ТАСС сурт.

ӀАЛАЬМАТЕ ДОККХА ХӀАМА

БОНН, 15 август. ТАСС-а корр. Ю. Борисова хоам бу: хӀа аьнна московски радио шаккхе а советски космонавт маьрша Ӏовессав аьнна хоам бешше а. Боннерча ТАСС-а отделене Бохумски обсерваторе кулгалхочун заместителага Г. Фюттерерага телефон техар. «Дег тӀара къоабал бу аз» — уж дар цун хьалхара дешаш.

Фу лоархӀам бу Ӏа исторе чухь эггара хьалха сигала цхьана космически никъ барах, аьнна ТАСС-а корреспондента хаттара жоп луш цу наькъа Ӏалаьмате боккха Ӏилман-техническ лоархӀам ба аьлар Г. Фюттерера. Цахаддаш Советски космически кемаша беча наькъага хьожаш хиннача Бохумски обсерваторе Ӏалаьмате сакъердаме хоамаш гулдаьд. Ӏилманна, йоахар дӀахо Г. Фюттерера, из геттара дика эксперимент я. Цул совгӀа, полет ше а Ӏалаьмате доккха хӀама да. Къаьстта цецвоаккхаш да иззал кӀезига ха мара юкъе ца йолийташ шаккхе космически кема Ӏохоаде вӀаштӀехьдалар. Цо тешал ду Ӏалаьмате йоккхача технически говзала.

Бетта тӀа вода тӀий туллаш латт

БЕЛГРАД, 16 август. ТАСС.

Советски Союзе бокъонца белгалъяьча моттиге советски космонавташ Николаеви Поповичи Ӏохайшаб, аьнна хинна хоам югославски газеташеи белградски радиои цу сахьате дӀабоаржабир ТАНЮГ яхача агентства. Цул тӀехьагӀа агентства йоаржайир бокъонца йола информаци, «беттагахьа тӀий тиллара цхьаькха а гӀа баьккхаб, из да планеташта юкъера аренаш саго Ӏомаяра эггара хьалха де дезар, яхаш белгалдоах цу тӀа.

Космически кемай борта тӀа нах а болаш синхронни никъ бар, масса хана а нийса а космически кемаш шоайлеи лаьттанцеи бувзам лоаттабар, космонавташа дуккхача хана дозал доацаш болаш хилар, Ӏилмай кхыча областий дукхагӀча даннеша санна,—белгалдоах агентства,— цу массане а эггара хьалха Бетта тӀа а водаш саг планеташка юкъерча аренашка вахара махбаь варгвоаца лоархӀам бу.

Турпалий сийна тӀоараш детт болгарски халкъо

СОФИЯ, 17 август. (ТАСС). «ГӀоздаьннача адамлено тӀоараш детт турпалий-космонавтий — Николаевеи Поповичеи сийна. Цу доккхача хӀамах бола кхаъ дӀабаьржаб дунен тӀа».

«Советски халкъа сий лакхдаь турпале карагӀдаьннар» «Сийле хийла денала, къахьегама, хьаькъала». «Советски Ӏилма эпохальни триумф» — цу йоккхача заголовкашца болгарски центральни газеташа шоай оагӀош тӀа кепаетт дукха материалаши советски космонавтий турпалерча гӀулаккхех хетаяь болгарскийи доазол дехьареи общественноста откликаши. Советски Ӏилма йоккхача коталон сийна тхой Даьхен духьа кхы а дикагӀа къахьега декхараш тӀаийдеш доллэ мехка массанахьара къахьегамхой письмош кепадетт газеташа.

Шийна нийса кхы доаца советски космонавтий Николаев Андриянеи Похович Павелеи деналерча гӀулакхо, «Груд» яхача газете язду Димитров Гнорге цӀерахча Перник яхача города шахта шахтера Л. Стаменова, гӀозбаьхаб беррига шахтераш. Советски Ӏилманнеи техниканеи карагӀдаьннача доккхача хӀаман сийна хӀара денна планал совгӀа итт-итт тонн кӀора тела лаьрхӀад П. Николаева шахтерий бригада.

Социалистически общество кхебаьча наха мара карагӀдаргдац из тайпа доккха хӀама, язду «Земеделско знаме» яхача газете Болгарерча Бургасски округе Черноморец яхача юртарча кооператора Димитров Янкос, советски союзерча халкъащцеи дерригача адамленцеи цхьана оаха доккхал ду шох Николаев Андриян, Попович Павел, хӀана аьлча шо тха кхоаччара вежарий хиларах, хӀана аьлча шо вай ерригача а низ болча социалистически лагера къонгаш хиларах.

Забастовка

НЬЮ-ЙОРК, 16 август. (ТАСС). Американски агентстваша хоам мабарра забастовка хилар бахьан долаш Вернера фон Брауна кулгалдеча Хантсвиллерча (Алабама) Джорджа Маршалла цӀерахча космически тохкамаш дара центре гӀишлошъю балхаш сецаьд. Забастовка ераша пикеташ оттадаьд.

Ракетно - пусковой площадка президента Кеннеди къахьегама дешаш къестаду комиссе геттара сиха забастовка соцае аьнна дӀадийхад. Орбите шиъ космически кема а дахийта Россе яьккха из керда котало бахьан долаш а аьлар комиссе, хьалха ца хиннача тайпара шоайла машаре хила беза американски ракетодромашкара, космодромашкара, хӀаьта тохкамаш дара центрашкара болхлойи предпринимателаши.

Дукха ба Грозне парашютни спорте дакъа лоацаш вайнаьха мехкарийи кагий нахи. Царех ба мехкдаьтта институт дийша чакхъяьккха Нелля Усманова, педучилище йистеяьккха Сатуев Ӏаддал, медицински училище дешаягӀа Амриева ПаьтӀамат, дуккха а кхыбараш.

Сурта тӀа: П. Амриева парашютаца тӀера чукхоссаяла самолета тӀаха кийчъеннай.

Г. Гигорьева сурт.

Предприятейи гӀишлонийи болх тоабара

(облсовпрофа пленумера)

1962 шера 16 августа Грозне хиннача Нохч-ГӀалгӀай областной профсоюзий Совета III-ча пленумо дийцар ВЦСПС X-ча пленумо баьча балхах хиннараш а предприятейи гӀишлонийи болх дӀахо тоабари, плаваш ханал хьалха кхоачашъяри, къахьегама овсарле хадданза лакхъяри духьа лоаттабу къовсам чӀогӀбара, производствана доал деча къахьегамхой юкъеозара, шоай балха юкъе общественни хьисапаш кхахьара, профсоюзий чухьара демократи дӀахо дегӀакхувлара гӀулакхха республикерча профсоюзни организацешта хьалхашка латта декхараш а.

Докладчика — облсовпрофа председатела нов. С. С. Сидельникова, хӀаьта иштта цул тӀехьагӀа къамаьлаш даьраша а белгалдаьккхар, Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхоша КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа, материально-технически база хьаяр духьа чӀоагӀа хьинар айдаь къовсам лоаттабеш хилар. Валови продукци арахецара план 3,6 процент кхоачашъяьй, планал совгӀа арахийцай 9,8 миллион сома маьха продукци. Республика экономикеи культуреи дегӀайоалаеча доагӀаш дола дакъа лоац болхлоштеи гӀулакхерча нахаи юкъе ях йоаржаеш йолча профсоюзни организацеша. 68 эзар совгӀа саг юкъеволча, коммунистически къахьегама тӀехьарча яхьага гӀолла цар боккха болх бу къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбара.

КПСС XXII-ча съезда решенеш кхоачашъеш йолча профорганизацеша шоай балха юкъекхухь общественни хьисапаш, эргайоахаш тоаю шоай балха формаши методаши, гӀо-новкъостал ду профсоюза членийн хьинар лакхдара. 30 эзар активист-общественник ва профсоюзашка болх беш, общественни хьисапе лела болалуш ба ерригача районнии городскойи профкомитетий болх. ХӀанзале общественни хьисапа тӀа баьккхаб тарно-мебельни комбината, №№ 1, 2, 5 йолча швейни фабрикай завкомий, «Сельстрой» яхача треста постройкома, Ассиновски консервни завода трамвайни управлене профкомитетий болх.

Цунца цхьана пленуме белгалдаьхар, профсоюзни организацей балха юкъе доккхий кхоачамбоацараш хилар а. Из хьахьокх республикерча 41 предприяте валови продукци арацецара план кхоачаш ца яро. Укх шера цхьацца бахьанашта сеца латтар дерригa а хьавӀашагӀтехача, ерригача республика промышленносто болх ца беш 5,6 ди-бийса даьккхад, хӀаьта цу юкъа 10 миллион сома маьха продукци ара ца хецаш а йисай.

Нохч-ГӀалгӀай АССР профсоюзни организацей болх тоабара шерра решени тӀаийцар облсовпрофа III пленумо.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГӀалгӀай облсовпрофа къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

Спортивни хроника

Ростове чакхъяьннай «Къахьегама резерваш» яхача общества физкультурникий спартакиада. Спартакиаде дакъа лаьцар профессионально-технически образоване училищай ши эзар совгӀча дешархочо. КӀалкхетаргах латараи акробатикаи йолча яхье чемпионаш хила гӀерташ спортивни къовсам лоаттабир грозненцаша. Классически латар деча метте хьалхара моттиг яьккхар Грознерча Исаева. ЛоӀамах латараш деча йиълагӀа моттиг яьккхар Юсупова. Дика толам баьккхар Грознерча акробатка Долматовас а.

Украина, РСФСР, Ленинграда, Москван сборни командай матча юкъе кхоалагӀа призови моттиг яккха гӀерташ дикка къахьийгар Грознерча акробаташа.

Спартакиаде юкъара командни моттиг яьккхар РСФСР физкультурникаша.

* * *

Футболах ловзара СССР хьалхле яккхара Грознера «Терек» лайзар «Цемент» яхача командаца (Новосибирскера). Счет 1 : 1 а йолаш чакхдаьлар ловзар.

22 августа «Терек» ловзаргья «Ростсельмаша» командаца.

28 августа грозненцаш ловзаргба Кисловодскерча «Къахьегама резерваш» яхача командаца.

* * *

300 гаргга физкультурнико дакъа лаьцар ялх тайпарча спортах йолча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе хиннача спартакиаде. Дика толамаш даьхар нн. Богдашкина, Александрова, Шатохина, иштта кхыбараша. Командашта юкъе хьалхара моттигаш яьхар энергетически участка стрелокашеи теннисисташеи.

Пятигорске чакхъяьлар мотоциклетни спортах йола РСФСР хьалхле яккхара ях. 4 километри 600 метри йолча дистанцех шоллагӀа моттиг яьккхар Грознерча Хашева, хӀаьта РСФСР финальни яхьашка дакъа лаца бокъо а яьккхар цо.

Р. АЛИМОВ.

Нохч-ГӀалгӀай республика журналистий Союза конференци

Укх деношка КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкомеи Грозненски горкомеи политически дешара ЦӀагӀа хилар республика журналистий Союза шоллагӀа конференци.

Диъ дош дар конференце дувца оттадаьр: «КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра кепа йоазонна хьалхашка латта декхараш» (доклад йир республика журналистий Союза правлене председатела — «Грозненский рабочий» яхача газета редактора нов. В. Н. Корнилова), «Ревизионни комиссе отчет», «Правлени харжар», «Ревизионни комисси харжар».

Укх тӀеххьарча шин шера правлене баьча балха юкъера дика хӀамаш а кхоачамбоацараш а дувцаш къамаьлаш дир иттех саго. Безаме а теркалде доагӀаш а дар журналисташа КПСС Урус-Мартана райкома секретара нов. Ибриева, Сунженски зональни газета болхлочо нов. Зимарина, «Ленинан некъ» яхача газета редактора заместитела нов. Муталибова даь къамаьлаш.

КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш а цул тӀехьагӀа хиннача парте ЦК пленумий соцамаш а дизза чакхдахара эшача гӀулакхашта шоай хьинар республика журналисташа кхоодерг ца хилар дувцаш яр конференце тӀаийца решени. ДӀахо решене тӀа белгалдаьккхар, дерригa дуне цецдоаккхаш а вай хьамсарча Даьхен сий лакхдеш а дунен тӀа эггара хьалха цхьана Лаьттанна гонахьа дуккхача деношка го а баьха, маьрша цӀабахкарца вай космонавташ-турпалаш новкъостий Андриян Николаеви Павел Поповичи даькъала а бувцаш, царга дохьийташ дола дӀайха моаршал.

Конференци чакхйоаллаш къамаьл дир СССР журналистий Союза Правлене инструктора нов. Г. В. Демина. Цо белгалдаьккхар партеи правительстваи решенеш чакхйоахача советски журналиста хьалхашка латта Ӏалаьмате доккхий декхараш.

КъайлагӀа кхадж а тоссаш хьалхле лелаю журналистий Союза органаш хержар журналисташа шоай конференце. Правлене председателла юха а хержар нов. Корнилов, цун заместителалла нов. Муталибов, бехктокхамерча секретаралла нов. Пастон, ревизионни комиссе председателалла нов. Ахмадов.

Цу тӀехь чакхбаьлар конференце болх.

А. ПЛИЕВ.

ӀАНА КЕЧАМ БЕЛГА ТӀЕХЬАДАХА МЕГАРГДАЦ

Общественни хьисапе юрташкара клубаш, библиотекаш Ӏанга кийчъяра ножай-юртовцаша дӀадоладаь дика гӀулакх во хьаллаьцад Курчалой районе. Укхаза ерригаш а 16 клуби 12 библиотекеи я. Царех цхьаяраш та капитальни а, вокхарна текущи а ремонт е еза.

Масала, ийнаш бокъонца хийца, наӀараштa ремонташ яь, чу а ара а кӀираш теха, арахьара чувоагӀача наӀараштa хьалхашка тамбураш яь кийчъе езаш я Бачи-Юртара клуб. ХӀаьта Центарой яхача юртара клуб 6-ча августа денз болх беш яц. Укхаза керда клуб хьалъе лаьрхӀа хиннад. Цу гӀулакха лаьрхӀа дахача шера 8 эзар бийда кирпишк хьаяь хиннай колхозерча кагирхоша. Дуккхача хана хӀама ца деш илла из кирпишк дукхагӀа яр догӀо йошайир, хӀаьта юхейисар наха дӀа-юха йихьар. ХӀанз ше цу гӀулакха фу дича бакъахьа да хац юрта Совета председатела нов. Айдамирова.

ДӀахо иштта кулгалде йиш яц цу гӀулакха. Ховш да комсомольцийи кагирхойи барт дика вӀаштӀехьбаьккхача гӀулакхащ дика лелар. Масала, Речета яхача юрта керда клуб хьалъяра лард еллай, пенаш хьалдотташ латт, хӀаьта хьу хьатӀаенай. Из дерригa общества низаца хьаду.

Майртуп яхача юртарча клубе бӀеха я, киноэкран Ӏаьржъеннай, дуккхача шерашка денз корашка кизгаш дац, свет хьачу йилаяле а дӀайохка лампаш яц.

Геттара во латт ремонт елга Ахканчу-борзой яхача юртарча клубе а. Соахка еха хинна пишкаш юхайохкийта лаьрхӀад клуба заведующе нов. Элемханова.

Колхоза кхашка болх а беш юрта болаш ба каменщикаши печникаши. Кинокартинашка хьажа, иштта кхыча гӀулакха укхаза баьхке хул бакъда клуб Ӏанга кийчъярах лаьца царга цхьанна саго а хӀама хьоадаьдац.' Пишка ремонт ерг 20 сом а луш печник оттаваьв цар, баьча балхах расценках дала дезачул дуккха а дукхагӀа хул из.

Общественни гӀулакхий инициатор а хинна ше дӀа ца оттарал совгӀа ремонт еча моттиге топпар хьатӀа ба ворда а яланзар колхоза председатела нов. Алатаева.

ДӀахо гаьна далийта мегаргдоацаш да дукхагӀа йолча клубай коашка хила езача тайпара кийчъяь спортивни майдаш ца хилар. Нагахьа моттиг короргьяц сайрийна волейболахи футболахи ловзаш. Цудухьа деш хӀама а доацаш болабенна лел кагирхой.

Парте райкоме а райисполкоме а дукха дийцад юртарча культура учреждений помещенешта ремонташ яра ножай-юртовцаша дӀадоладаь гӀулакх, бакъда, хӀанзалца хьа хайра хӀама-м даьдац цига.

Б. ДИДИГОВ.

КЪОНА ТӀЕХЬЕ КХЕЯР—СИЙЛЕН ГӀУЛАКХ

Йоккхача коталонга, къона хьехархой

17-ча августа «1-ча Мая» цӀерахча беша чӀоагӀа дог гӀоздаьнна слете вӀашагӀкхийттабар укх шера институт яьккха баьнна къона хьехархой. Уж баьхкаб коммунизм хьалъеш йола къона тӀехье дика кхетам а луш хьалкхее. Цхьаккха хало ца къовсаш къахьегаргдола къона хьехархой ба уж. Цу беша гулбеннача хьехархошка эггара хьалха къамаьл дир Нохч-ГӀалгӀай АССР-ра Министрий Совета председатела заместитела н. Бузуртанова. Цо дийцар юртбоахама къахьегамхоша даьха толамаш, вай республика юхаметтаоттаеча хана хьехархой балхашта юкъе хинна халонаш. Ше къамаьл даь воаллача хана просвещене къахьегамхой декхарийла бир цо коммунистически парте яххача бесса, хало ца къовсаш, къаьнарча замах тӀехьадисача гӀулакхашца къовсам лоаттабе. Сийлахьча балха тӀа котало яккхара дег тӀара ловца баьккха къамаьл сацийтар н. Бузуртанова.

Трибуна тӀа къамаьл де тӀаваьлар обкома комсомола секретарь нов. Воробьев. Дуккхаза соцадир цун къамаьл деттача тӀоараша. Деча къамаьла чӀоагӀа раьза болаш гӀадбаха белаш бар къона хьехархой. Цо тӀахьийхар къона хьехархой, шоай низ кхо ца беш къона тӀехье хьалкхееча дакъа лаца. Къона хьехархой декхарийла ба социалистически общество дегӀаяра новкъарле ю гӀулакхаш дӀадаха, нахага ладувгӀа, царна эшар фуд хьежа.

Къонача хьехархошка безаме къамаьл дир Нохч-ГӀалгӀай АССР-ра просвещене министра н. Ромовске. Школашка де дезарех лаьца къонача хьехархошта дукха хьехамаш дир цо. Советски районерча юкъерча школе эрсий мотти литературеи хьехача н. Читаевас деча къамаьлага чӀоагӀа сатийна ладийгӀар цига гулбенначар. къамаьл дир Нохч-ГӀалгӀай истореи меттеи Ӏилма-тохкама института директора н. Саламова, иштта кхы дуккхачар а. Цига къамаьл даьча массане а цар болх даькъалбийцар. ШоллагӀча денна къонеи къаьнеи хьехархой вӀашагӀкхийтар. Къаьнача хьехархоша къона тӀехье хьалкхеярах лаьца хьехам бир къоначарна.

О. КОДЗОЕВ.

Сай професси дукха езаенна

Тахан хьатӀакхаьчад со дукха хьийжа ди: педагогически институт чакхъяьккха хьехархой йоккхача арме мугӀарех дӀаотта бокъо кхаьчай сога.

Къайле яц хӀара выпускник халагӀйолча участке балха ваха, Даьхенна дукхагӀа пайда бала безам болаш хилар.

Со Нохч-ГӀалгӀай республике хьожайир. Ала йиш яц укхаза хьалйоагӀаш со сатийна яр аьнна. Керта чу даиман тайптайпара уйлаш чуухар. Моттиг йовзаш яцар, малагӀча школе балха йохийтаргья а хацар. Бакъдар аьлча, кхераш-м яцар со. Миччахьа яхийтача а коммунистически общество хьалъеш советски нах хиларах дог тийша яр.

Се Грозне хьакхаьчача эггара хьалха просвещене министерстве яха, халагӀа болча балха яхийта со, аьнна дехар дир аз сай дукхагӀа пайда бала безам хиларах.

Просвещене министерства со Урус-Мартана районерча Йоккха-АтагӀарча цхьайтта шерарча школе хьожайир, цига яха хилар со. Районага, айса болх бергболча школага хьежар со. Бакъдар ала ма дезий, сона ца хийттача тайпара дика тӀаийцар со цу юрта бахача наха. ХьалхагӀа дувцаш мара ца хезача хӀамах — Кавказера нах чӀоагӀа дукха безаш, хьаьший тӀаэцаш хиларах хӀанз се тийшар со. Сай низ, хьинар ца кходеш къахьегаргда аз къона тӀехье хьалкхееш.

А. СУХОМАЗОВА,
Краснодарски педагогически института выпускница.

Къона тӀехье кхеергья аз

Город Армавире хьехархой училища чакхъяьккха яьлча Нохч-ГӀалгӀай республике болх бе хьахьожайир со. Хьалхарча классашкара хьехархо я со, хӀаьта сай болх чӀоагӀа дукха а беза сона. ХӀанз, Наьсарен района СурхотӀарча 11 шера дешара школе болх бе лаьрхӀад аз. Хьал а яха, цига бахача нахаца а, сай болх бе безача школа коллективаца а къамаьл даьд аз, хӀаьта царца дӀа-юха дагаяларо пайда а беннаб сона.

Цхьабакъда, халонаш нийсъяла-м мег, хӀаьта сай болх айса дика дӀахьоргхилар тийша-м я со.

Керттердар, наха фу эш хьожаш хилар, хӀара бера дагар ховш хилар да. ГӀорваьннача педагога Макаренкос аьннад. хьехархо «Наьха дегай инженер ва». Из иштта да а да. Оаха хьехаргдараш-м шоаш коммунистически общество хьалъергйола нах хинна ца Ӏеш, коммунизме бахаргбола нах а ма бий. Цудухьа хӀанз хьалкхувш йоагӀа тӀехье сакхетам лакха болаш кхеяра йоккха уйла тӀайохийт парте а правительства а. Из йоагӀача тайпара хьалкхеяра сай низ а хьинар а ца кходеш хургья со.

Т. СКОРИК, хьехархо.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Йоккха зал — **«Тахири Зухраи»**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗӀамига зал № 1 — **«ВорхӀ михага»**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗӀамига зал № 2 — **«Исповедь»**
Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.
ЗӀамига зал № 3—**«ВорхӀ михага»**
Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.
«Родина» цӀерахча кинотеатре.
«Исповедь»
Долалу: 11, 1, 3, 5,7, 9.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовикий улица, 15.
Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15.
Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цӀерах йола типографи, г. Грозный, Револоце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05104. Заказ № 4436.